Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/3239

2026 7 2

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė

Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama 2028–2032 m. Europos atominės energijos bendrijos mokslinių tyrimų ir mokymo programa, papildanti bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Europos horizontas“, numatomas Bendrijos įnašas į ITER projektą ir panaikinamas Reglamentas (Euratomas) 2025/1304

(COM(2025) 594 final – 2025/0594 (NLE))

(C/2026/3239)

Pranešėja **Alena MASTANTUONO**

Patarėja	Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA (I grupės pranešėjos)
Teisėkūros procedūra	EU Law Tracker
Prašymas pateikti nuomonę	Europos Sąjungos Taryba, 2025 9 24
Teisinis pagrindas	Euratomo sutarties 40 straipsnis
Europos Komisijos dokumentas	COM(2025) 594 *final* Dokumento COM (2025) 594 santrauka
Atsakingas skyrius	Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius
Priimta skyriuje	2026 3 9
Priimta plenarinėje sesijoje	2026 3 18
Plenarinė sesija Nr.	604
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	209 / 1 / 5

1. REKOMENDACIJOS

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS (EESRK)

1.1. **palankiai vertina** siūlomą 2028–2032 m. Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programą (toliau – Programa) ir pabrėžia jos daugialypį vaidmenį skatinant konkurencingumą, saugumą ir tvarumą; šiuo tikslu pabrėžia būtinybę numatyti tinkamą Programos finansavimą ir sustiprinti visą investicijų spektrą – nuo fundamentinių mokslinių tyrimų iki plataus masto diegimo;

1.2. **mano**, kad, be ES finansavimo, būtina didinti valstybių narių finansavimą ir mobilizuoti privatųjį finansavimą; ragina užtikrinti tinkamą finansavimą visų dydžių įmonėms ir įvairių subjektų dalyvavimą bendradarbiavimo ir tarpvalstybinėse mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystėse, taip didinant Europos pramonės ekosistemų konkurencingumą ir ES ekonominį saugumą;

1.3. **atkreipia dėmesį** į tarptautinio bendradarbiavimo svarbą plėtojant naujas technologijas ir sprendinius, kartu pripažindamas būtinybę užtikrinti tinkamą rizikos vertinimą ir valdymą, kad trečiosios šalys, neatitinkančios Programos bendrųjų vertybėmis grindžiamų ir saugumo kriterijų, negalėtų prisijungti ir kad bendradarbiavimu būtų apsaugoti ES ekonominiai ir saugumo interesai, įskaitant finansinius aspektus ir rezultatų naudojimą;

1.4. **mano**, kad branduolių sintezės energetikos vystymas yra esminė Programos finansavimo sritis, ir laiko svarbiu ES vaidmens ITER projekte rėmimą, siekiant pasauliniame kontekste stiprinti Europos branduolių sintezės energijos ekosistemą ir paspartinti branduolių sintezės energijos įsisavinimą rinkoje bei diegimą ES;

1.5. **pabrėžia** būtinybę tinkamai finansuoti kitų branduolinių technologijų energetikos sektoriuje plėtrą, įskaitant mažuosius ir pažangiuosius modulinius reaktorius, pažangiuosius degalus ir medžiagas bei saugius radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto kuro tvarkymo sprendimus, ypatingą dėmesį skiriant branduolinio kuro ciklui;

1.6. **skatina** sutelkti išteklius branduolinių technologijų plėtrai ir diegimui su energijos gamyba nesusijusioms reikmėms, pavyzdžiui, medicinos, kosmoso, žemės ūkio ir pramonės sektoriuose; mano, kad rizikos prevencija ir pasirengimas bei žmonių ir aplinkos apsauga nuo saugai ir saugumui kylančios rizikos yra horizontalieji Programos tikslai, ir ragina didinti informuotumą branduoliniais klausimais bendraujant ir bendradarbiaujant su pilietinės visuomenės atstovais;

1.7. **ragina** tinkamai investuoti į įgūdžių ir kompetencijų branduolinės energetikos srityje ugdymą, siekiant užtikrinti tiek pasaulinio lygio talentų, tiek kvalifikuotos darbo jėgos prieinamumą; šiuo tikslu skatina branduolinius klausimus integruoti į visų lygių švietimą ir didinti branduolinės srities profesijų patrauklumą, kartu stiprinti tarpvalstybinį judumą ir tinklaveiką pasitelkus aukšto lygio mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūrą;

1.8. **ragina** taikyti supaprastinimo principą žvelgiant iš paramos gavėjų perspektyvos visose administracinėse Programos dalyse ir visuose paraiškų teikimo bei finansavimo skyrimo procedūrų etapuose, taip pat ragina užtikrinti, kad procedūros ir darbo programos būtų lengvai prieinamos visiems potencialiems paramos gavėjams, įskaitant MVĮ;

1.9. **pabrėžia** būtinybę sukurti tvirtą Programos, Europos konkurencingumo fondo (ECF), programos „Europos horizontas“ ir kitų susijusių ES fondų bei programų sinergiją, taip pat taikyti į rezultatus orientuotą požiūrį, atsižvelgiant į ekosistemos ypatumus ir laikantis technologinio neutralumo principo.

2. AIŠKINAMOSIOS PASTABOS

Horizontalieji argumentai

2.1. Ši nuomonė yra naujausia EESRK nuomonių, kuriose nagrinėjamos Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programos, ciklo nuomonė; prieš ją buvo priimtos nuomonės dėl 2021–2025 m. ([1]) ir 2026–2027 m. ([2]) programų.

2.2. EESRK taip pat neseniai pateikė keletą kitų nuomonių branduolinės energetikos temomis, kurios nurodomos atitinkamuose tolesniuose punktuose. Be to, EESRK prisideda prie naujos DFP rengimo pateikdamas keletą nuomonių, be kita ko, dėl Europos konkurencingumo fondo ([3]) ir dėl programos „Europos horizontas“ ([4]), kurios Programos atžvilgiu yra aktualiausios.

1.1 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (Programa)

2.3. Programa yra dokumentų rinkinio dėl kitos daugiametės finansinės programos dalis ir ja prisidedama prie kelių ES prioritetų, įskaitant konkurencingumą ir visapusišką saugumą („visapusiškas“ apima įvairius saugumo aspektus). Konkretūs Programos tikslai – skatinti saugių ir novatoriškų branduolinių technologijų mokslinius tyrimus ir užtikrinti susijusių įgūdžių ir talentų ugdymą –ES yra tinkamai pagrįsti. Kad būtų pasiekti visi Programos tikslai, būtina, kad jos finansinis paketas būtų tinkamas jai įgyvendinti.

([1]) OL C, C/2019/110, 2019 3 22.
([2]) OL C, C/2025/2968, 2025 6 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2968/oj.
([3]) OL C, C/2026/873, 2026 2 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/873/oj.
([4]) EESRK nuomonė dėl programos „Europos horizontas“ (OL C, C/2026/1973, 2026 4 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1973/oj).

2.4. Kartu svarbu siekti sinergijos su kitais susijusiais ES fondais ir programomis (žr. 1.9 rekomendaciją), kad būtų užtikrintos tinkamos investicijos įvairiais investavimo etapais – nuo fundamentinių mokslinių tyrimų iki inovacijų ir plataus masto diegimo.

2.5. Bendradarbiavimas su kitais fondais taip pat būtinas išteklių požiūriu, atsižvelgiant į tai, kad preliminarus programos finansinis paketas yra 6,7 mlrd. EUR penkeriems metams, t. y. mažiau nei 6 proc. programos „Europos horizontas“ paketo ir mažiau nei 4 proc. Europos konkurencingumo fondo septynerių metų laikotarpiui.

1.2 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (vidaus bendradarbiavimas)

2.6. Atsižvelgiant į didelius su Programa susijusius investicijų poreikius, be ES finansavimo, taip pat būtina dėti daugiau pastangų valstybių narių lygmeniu. Dėl poreikio reaguoti į geopolitinius, geoekonominius ir aplinkos iššūkius valstybės narės raginamos daugiau investuoti į mokslinius tyrimus ir inovacijas apskritai, taip pat į branduolinį mokslą ir technologijas.

2.7. Šiuo tikslu taip pat svarbu pritraukti privatųjį finansavimą ir įtraukti tiek viešuosius, tiek privačiuosius subjektus į bendradarbiavimo ir tarpvalstybines mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystes, kuriose dalyvautų įmonės, mokslo tiriamosios įstaigos, universitetai ir kiti suinteresuotieji subjektai. Be didelių įmonių, kurios dominuoja šioje rinkos aplinkoje, novatoriški startuoliai gali vertingai prisidėti prie branduolinių technologijų plėtojimo ir diegimo keliose vertės grandinių dalyse. Įvairiapusė ir tarpvalstybinė partnerystė yra labai svarbi stiprinant Europos pramonės ekosistemas, taigi ir bendrą ES konkurencingumą ir ekonominį saugumą.

2.8. Tvirti technologiniai pajėgumai tampa vis svarbesniu pasaulinės įtakos ir galios nustatymo aspektu. Branduolinių mokslinių tyrimų bendruomenę daugiausia sudaro didelės įmonės ir viešieji subjektai. Todėl labai svarbu užtikrinti pakankamus išteklius dideliems subjektams ir sustiprinti jų pastangas mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų pastangas. Kartu svarbu stiprinti mažesnių įmonių, pavyzdžiui, novatoriškų startuolių, vaidmenį. Šiuo tikslu maksimalus finansavimo intensyvumas bet kokio dydžio įmonėms mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmų etape turėtų būti nustatytas iki 100 proc., o inovacijų veiksmams – iki 100 proc. MVĮ ir iki 70 proc. didelėms įmonėms.

1.3 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (tarptautinis bendradarbiavimas)

2.9. Naujų technologijų ir sprendimų plėtojimui reikia didelių išteklių, kurių neįmanoma sutelkti be tarptautinio bendradarbiavimo. Todėl būtina bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis, kad ES galėtų plėtoti savo pajėgumus ir pasaulinį vaidmenį branduolinės energijos srityje.

2.10. Kita vertus, būtina tinkamai įvertinti ir valdyti su bendradarbiavimu su trečiosiomis šalimis susijusią riziką. Plėtojant bendradarbiavimą turi būti atsižvelgiama į ES ekonominius interesus, turint omenyje įnašus ir naudą. Taip pat labai svarbu užtikrinti ES ekonominį saugumą – nuo žaliavų tiekimo iki intelektinės nuosavybės teisių apsaugos.

2.11. Siūlomi trečiųjų valstybių dalyvavimo Programoje kriterijai apima ne tik sąlygas dėl tiesioginių ES ekonominių ir saugumo interesų apsaugos, bet ir bendrus vertybėmis grindžiamus kriterijus. Jie turėtų būti taikomi griežtai, o šalims, kurios nepatenkina šių kriterijų arba pažeidžia pasaulio taikos ir tarptautinio saugumo principus, turėtų būti neleidžiama dalyvauti Programoje.

1.4 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (branduolių sintezės energija)

2.12. Atsižvelgiant į dideles branduolių sintezės energijos teikiamas galimybes, labai svarbu skirti pakankamai lėšų jos pažangai. Siekiant įveikti mokslines, technologines ir rinkos kliūtis, trukdančias ją plėtoti ir diegti, visi investavimo etapai turėtų būti vertinami kaip visuma – nuo mokslinių tyrimų, bandomųjų projektų iki plataus masto eksploatavimo ir diegimo, įskaitant būtiną infrastruktūrą. Šiuo tikslu būsimame Komisijos komunikate dėl ES branduolių sintezės strategijos turėtų būti pateikta išsami sistema.

2.13. Didelę Programos biudžeto dalį (4 mlrd. EUR) siūloma skirti ES įnašui į ITER projektą. Tai pagrįsta, atsižvelgiant į poreikį paspartinti branduolių sintezės energijos įsisavinimą rinkoje ir stiprinti Europos ekosistemą. Be to, tai papildo programos „Europos horizontas“ iniciatyvą „Moonshot Fusion“, kuria siekiama spręsti branduolių sintezės energijos diegimo ES tinkle problemas.

1.5 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (kitos investicijos į branduolinę energiją)

2.14. Dėl išaugusio poreikio užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir mažinti energetikos sistemų priklausomybę nuo iškastinio kuro branduolinė energija tapo patrauklesne energijos gamybos galimybe, o valstybės narės pačios pasirenka savo energijos rūšių derinį. Iškastinio kuro pakeitimas netaršiais bei mažataršiais energijos šaltiniais yra ne tik energijos gamybos klausimas, bet ir svarbus aspektas įvairioms pramonės šakoms ir kitiems energijos vartotojams dedant pastangas mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Todėl reikia daugiau investuoti į novatoriškų, saugių ir patikimų branduolinių technologijų ir sistemų kūrimą ir diegimą, kaip nurodyta EESRK nuomonėje ([5]) dėl Komisijos komunikato ([6]) dėl 2025 m. branduolinės informacinės programos.

2.15. Mažieji moduliniai reaktoriai ir pažangieji moduliniai reaktoriai yra technologijų, turinčių vis didesnį potencialą, pavyzdžiai. Mažieji moduliniai reaktoriai pripažinti švariu ir lanksčiu sprendimu gaminti elektros energiją ir šilumą, įskaitant vandenilio gamybą, buitinėms ir pramoninėms reikmėms. Europos mažųjų modulinių reaktorių aljanso strateginiu veiksmų planu ([7]) siekiama diegti mažuosius modulinius reaktorius ir padėti ES pramonei augti ir konkuruoti pasauliniu mastu. Veiksmų planas turi būti remiamas ES lėšomis, be kita ko, pagal Euratomo programą. Šis planas taip pat yra būsimos Europos Komisijos mažųjų modulinių reaktorių strategijos pagrindas.

2.16. Kadangi branduolių dalijimosi technologijos jau gali padėti siekti ES klimato tikslų trumpuoju, vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, jos nusipelno didesnio pripažinimo didinant branduolių dalijimosi veiklai skiriamą finansavimą ir nustatant jai 100 proc. klimato kaitos švelninimo koeficientą pagal Reglamentą, kuriuo nustatoma biudžeto išlaidų stebėjimo ir veiklos rezultatų sistema ir kitos Sąjungos programų ir veiklos horizontaliosios taisyklės. Novatoriški veiksmai, susiję su branduolių dalijimosi technologijomis (mažaisiais moduliniais reaktoriais, pažangiaisiais moduliniais reaktoriais, kuro ciklu ir kt.), taip pat turėtų būti tinkami dalyvauti toliasiekiuose projektuose, vykdomuose pagal programą „Europos horizontas“.

2.17. Didelės pastangos taip pat turi būti sutelktos į saugaus radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo gerinimą ([8]). Reikia konkrečių pastangų branduolinio kuro ciklui plėtoti, taip reaguojant į geopolitinius iššūkius, susijusius su kuro tiekimo saugumu ir aplinkos saugos gerinimu. Atsižvelgiant į tai, kad svarbu užtikrinti saugų ir garantuojamą radioaktyviųjų atliekų tvarkymą, būtina padidinti Europos jungtinės radioaktyviųjų atliekų tvarkymo programos (EURAD 2) pajėgumus, kad būtų galima dinamiškiau reaguoti į kintančius poreikius ir politikos pokyčius šioje srityje dalyvaujant pilietinei visuomenei.

2.18. Apskritai Programoje turi būti atsižvelgiama į viso branduolinių medžiagų, technologijų ir įrenginių gyvavimo ciklo poreikius, įskaitant žaliavų tiekimą, gamybą, logistiką, eksploatacijos nutraukimą ir atliekų tvarkymą. Be to, reikia pažangių sprendimų, kad būtų galima išlaikyti ir modernizuoti saugią esamų įrenginių eksploataciją.

2.19. Taip pat svarbu pripažinti įvairius vertės grandinėse veikiančius subjektus ir spręsti su jais susijusius klausimus. Pavyzdžiui, MVĮ atlieka labai svarbų vaidmenį daugelyje su branduolinėmis technologijomis susijusių vertės grandinių dalių. Jos taip pat veikia įvairiuose sektoriuose.

1.6 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (naudojimas su elektros energijos gamyba nesusijusioms reikmėms)

2.20. Daugiau dėmesio reikėtų skirti branduolinių mokslų ir technologijų teikiamoms galimybėms daugelyje kitų nei energijos gamyba sektorių, pavyzdžiui, jonizuojančiosios spinduliuotės naudojimui sveikatos, žemės ūkio, kosmoso ir pramonės sektoriuose. Tai aktualu ir valstybėms narėms, kurios savo energijos rūšių derinyje nenaudoja branduolinės energijos.

2.21. Sveikatos sektoriuje radiologinės ir branduolinės technologijos yra itin svarbios kovojant su vėžiu visais etapais: aptikimo, diagnostikos, gydymo ir priežiūros. Siekiant reaguoti į augančią radioaktyviųjų izotopų paklausą sveikatos priežiūros srityje, reikia įveikti keletą problemų, kaip antai didelė priklausomybė nuo trečiųjų šalių, tiekiančių tam tikras pagrindines žaliavas, senstantys mokslinių tyrimų reaktoriai ir vėluojantys planai statyti naujus, taip pat suderinto taikytinų reglamentų, pavyzdžiui, branduolinės energetikos, farmacijos ir transporto reglamentų, įgyvendinimo visoje ES trūkumas.

([5]) OL C, C/2026/883, 2026 2 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/883/oj.
([6]) COM/ 2025/ 315 *final*.
([7]) Europos mažųjų modulinių reaktorių pramonės aljanso strateginis veiksmų planas.
([8]) OL C, C/2025/110, 2025 1 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/110/oj.

2.22. Šiuo atžvilgiu reikia apčiuopiamos pažangos įgyvendinant Jonizuojančiosios spinduliuotės naudojimo medicinoje strateginę darbotvarkę (SAMIRA) ir Europinę radioaktyviųjų izotopų slėnio iniciatyvą (ERVI), susijusias su Europos kovos su vėžiu planu, be kita ko, ERVI prisidedant prie veiksmingesnio priklausomybės mažinimo ir didelės koncentracijos mažai įsodrinto urano (HALEU) bei stabiliųjų izotopų pajėgumų kūrimo Europoje ([9]).

2.23. Žmonių ir aplinkos apsauga turi būti užtikrinama visoje programoje, tiek elektros gamybos, tiek kitose srityse. Nors saugos rizikos prevencija turi būti prioritetas, tinkamas finansavimas taip pat turi būti skiriamas pasirengimui išskirtinėms situacijoms gerinti, pavyzdžiui, branduolinėms avarijoms. Taip pat labai svarbu užkirsti kelią saugumo rizikai, kurią kelia neteisėtas radioaktyviųjų medžiagų vežimas ir naudojimas, ir jai pasirengti.

2.24. Atsižvelgiant į įvairialypį branduolinių technologijų vaidmenį ekonomikoje ir visuomenėje, reikia didinti informuotumą apie branduolinės energetikos problemas ir Programos tikslus bei rezultatus palaikant ryšius ir bendradarbiaujant su įvairiais pilietinės visuomenės subjektais, įskaitant įmonių, darbuotojų ir plačiosios visuomenės atstovus.

1.7 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (įgūdžiai ir talentai)

2.25. Turėti pasaulinio lygio branduolinės srities talentų yra būtina sąlyga, kad ES galėtų atlikti svarbų vaidmenį pasaulyje ir jį išlaikyti. Tai galima pasiekti pasitelkiant aukšto lygio švietimą, taip pat mokslinių tyrimų ir inovacijų aplinką, kurioje skatinama kompetencija ir suteikiama prieiga prie pažangios mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūros. Šiuo atžvilgiu labai svarbų vaidmenį atlieka Jungtinis tyrimų centras (JRC).

2.26. Be to, norint sėkmingai veikti branduolinėje srityje, praktinėms užduotims atlikti reikia kvalifikuotų specialistų ir darbo jėgos: nuo inspektorių ir procesų operatorių elektrinėms iki medicinos ir sveikatos priežiūros darbuotojų. Todėl labai svarbu skirti tinkamą Programos finansavimą įgūdžių ir kompetencijų ugdymui remti, kuris turi papildyti nacionalines investicijas į švietimą ir mokymą.

2.27. Norint pasiekti ir išlaikyti reikiamą mąstyseną, įgūdžius ir kompetencijas, be bendro informuotumo didinimo, branduoliniai klausimai turi būti integruoti į visų lygių švietimą – nuo pradinio ugdymo iki profesinio mokymo ir aukštojo mokslo, papildant tai specializuotu darbo vietai pritaikytu įgūdžių formavimu. Gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) dalykų mokymas yra vienas iš tolesnio visų asmenų įgūdžių ugdymo ramsčių.

2.28. Taip pat būtina didinti branduolinės srities profesijų patrauklumą, ypač jaunimui, ir skatinti moterų įsitraukimą į branduolinių technologijų sektorių. Remiantis Tarptautinės energetikos agentūros analize ([10]), darbo užmokestis branduoliniame sektoriuje yra antras pagal dydį energetikos sektoriuje po naftos ir dujų sektoriaus. Moterų, užimančių vadovaujamas pareigas branduoliniame sektoriuje, dalis rodo daug žadančias tendencijas: šiuo metu ji yra didesnė už visos ekonomikos vidurkį, kuris siekia 25 proc.

2.29. Siekiant papildyti nacionalines pastangas ir užtikrinti sinergiją bei papildomą naudą, susijusią su talentais ir įgūdžiais, būtina stiprinti valstybių narių bendradarbiavimą. Tas pats pasakytina ir apie tarptautinį bendradarbiavimą, įskaitant bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje siekiant didinti mokslinę ir technologinę kompetenciją ir keitimąsi specialiosiomis žiniomis praktinės veiklos srityse. Aukšto lygio mokslinių tyrimų ir inovacijų infrastruktūros prieinamumas ir prieiga prie jos yra labai svarbūs skatinant specialistų judumą ir tinklaveiką.

1.8 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (supaprastinimas)

2.30. Supaprastinimas turi būti visa apimantis ir taikomas visoms administracinėms Programos dalims ir visiems proceso etapams – nuo darbo programų iki paraiškų teikimo ir skyrimo procedūrų. Supaprastinimo priemonės turėtų būti įgyvendinamos visų pirma žvelgiant iš paramos gavėjų perspektyvos, užtikrinant, kad procedūros ir darbo programos būtų lengvai prieinamos ir suprantamos visų rūšių paramos gavėjams, įskaitant MVĮ ([11]).

([9]) OL C, C/2024/4661, 2024 8 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4661/oj.
([10]) TEA, World Energy 2025 2025.
([11]) Taip pat žr. OL C, C/2026/873, 2026 2 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/873/oj.

2.31. Taip pat svarbu užtikrinti aiškią ir supaprastintą Programos struktūrą ir valdymą, o tai savo ruožtu padėtų paramos gavėjams orientuotis procedūrose. Be to, potencialiems paramos gavėjams labai svarbios aiškios ir skaidrios paramos teikimo taisyklės ir palanki bendra finansavimo aplinka, todėl reikia rasti tinkamą nuspėjamumo ir lankstumo pusiausvyrą.

1.9 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai (sinergija)

2.32. Reglamento projekto 7 straipsnyje siūloma stiprinti Euratomo programos ir kitų ES programų sinergiją, nurodant, kad vienam projektui gali būti skiriamas ir Euratomo, ir kitų Europos šaltinių finansavimas. Labai palankiai vertinama didesnė įvairių finansavimo priemonių, pavyzdžiui, Europos konkurencingumo fondo, programos „Europos horizontas“ ir kitų atitinkamų ES fondų ir programų, sinergija. Kadangi Programa yra susijusi su visomis keturiomis Europos konkurencingumo fondo politikos linijomis – nuo švarios ir skaitmeninės pertvarkos iki sveikatos ir kosmoso klausimų, – visose šiose srityse reikėtų skirti dėmesį sinergijai ir naudai.

2.33. Kad sinergija būtų perspektyvi, finansavimas turi būti grindžiamas į rezultatus orientuotu požiūriu ir turi būti visapusiškai taikomas technologinio neutralumo principas.

3. SIŪLOMI EUROPOS KOMISIJOS PASIŪLYMO DĖL TEISĖKŪROS PROCEDŪRA PRIIMAMO AKTO PAKEITIMAI

1 pakeitimas

susijęs su 1.3 punkto rekomendacija

8 straipsnio 3 dalies b punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
8 straipsnio 3 dalies b punktas yra įsipareigojusios kurti taisyklėmis grindžiamą atviros rinkos ekonomiką, kurioje, be kita ko, sąžiningai ir teisingai taikomos intelektinės nuosavybės teisės, gerbiamos žmogaus teisės, ir kurią remia demokratinės institucijos;	8 straipsnio 3 dalies b punktas yra įsipareigojusios kurti taisyklėmis grindžiamą atviros rinkos ekonomiką, kurioje, be kita ko, sąžiningai ir teisingai taikomos intelektinės nuosavybės teisės, gerbiamos žmogaus teisės, ir kurią remia demokratinės institucijos***, taip pat laikytis tarptautinių taikos ir saugumo principų***;

Paaiškinimas

Žr. 2.11 punktą

2 pakeitimas

susijęs su 1.5 rekomendacija

3 straipsnio 2 dalyje po 2 dalies b punkto pateikiamas papildomas konkretus tikslas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
	3 straipsnio 2 dalies b punktas. Papildomas punktas ***skatinti novatoriškų ir saugių branduolių dalijimosi energijos sprendimų, įskaitant reaktorių sistemas ir visą branduolinio kuro ciklą, mokslinius tyrimus ir plėtrą;***

Paaiškinimas

Žr. 2.14–2.19 punktus.

3 pakeitimas

susijęs su 1.5 rekomendacija

priede po 2a ir 2b konkrečių tikslų nurodytas papildomas konkretus tikslas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
	2b konkretus tikslas. Papildomas punktas ***Be veiklos, susijusios su branduolių dalijimosi energija, nurodytos 2c ir 2d konkrečiuose tiksluose (saugos ir saugumo, atliekų tvarkymo, įgūdžių ir kompetencijų)*** ***(i) remti branduolių dalijimusi grindžiamų energijos gamybos technologijų, įskaitant mažuosius modulinius reaktorius ir pažangiuosius modulinius reaktorius, plėtojimą;*** ***(ii) remti pažangiųjų degalų kūrimą ir visus degalų ciklus;*** ***(iii) tobulinti sprendimus, kad būtų išlaikyta ir pagerinta saugi esamų įrenginių eksploatacija;*** (iv) ***stiprinti Europos ekosistemų kūrimą, kad būtų kuriami ir pradedami taikyti novatoriški branduolių dalijimosi energijos sprendimai.***

Paaiškinimas

Žr. 2.14–2.19 punktus.

4 pakeitimas

susijęs su 1.7 rekomendacija

kuriuo iš dalies keičiamas 3 straipsnio 2 dalies d punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
3 straipsnio 2 dalies d punktas plėtoti, išlaikyti ir naudoti branduolinės srities ekspertines žinias ir kompetencijas pasitelkiant švietimą ir mokymą, taip pat remti prieigą prie pažangiausios mokslinių tyrimų infrastruktūros, užtikrinant ilgalaikį jos tvarumą ir pažangiausią veikimą; ir	3 straipsnio 2 dalies d punktas plėtoti, išlaikyti ir naudoti branduolinės srities ekspertines žinias ir kompetencijas pasitelkiant ***informuotumo didinimą,*** švietimą ***visais lygmenimis*** ir mokymą, taip pat rem***iant*** prieigą prie pažangiausios mokslinių tyrimų infrastruktūros, užtikrinant ilgalaikį jos tvarumą ir pažangiausią veikimą; ir

Paaiškinimas

Žr. 2.25–2.29 punktus.

5 pakeitimas

susijęs su 1.6 ir 1.7 rekomendacijomis

priedo 2d konkretaus tikslo papildymas nauju vi punktu

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
	vi ***informuotumo apie branduolines problemas ir Programą didinimas palaikant ryšius ir bendradarbiaujant su pilietine visuomene, įskaitant įmonių, darbuotojų ir plačiosios visuomenės atstovus.***

Paaiškinimas

Žr. 2.24 ir 2.27 punktus.

6 pakeitimas

susijęs su 1.2 rekomendacija

12 straipsnis po 2 dalies papildomas nauju punktu.

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
	Naujas punktas po 12 straipsnio 2 dalies ***Nukrypstant nuo Reglamento [kuriuo sukuriama bendroji programa „Europos horizontas“] 27 straipsnio, iki 100 proc. visų tinkamų finansuoti veiksmo išlaidų pagal Euratomo programą gali būti kompensuojama tiek MVĮ, tiek kitiems pelno siekiantiems teisės subjektams mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmų etape.***

Paaiškinimas

Žr. 2.8 punktą

Briuselis, 2026 m. kovo 18 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Séamus BOLAND

PRIEDAS

POVEIKIS TEISĖS AKTUI

INTERESŲ GRUPIŲ ATSTOVŲ, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJAS GAVO INFORMACIJOS, SĄRAŠAS

Toliau pateiktą sąrašą išskirtinai savanorišku pagrindu ir tik savo atsakomybe parengė pranešėjas. Rengdama nuomonę TEN/864 „Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programa 2028–2032 m.“ pranešėja gavo informacijos iš šių interesų grupių atstovų (organizacijų ir (arba) savarankiškai dirbančių asmenų):

Organizacijos ir (arba) savarankiškai dirbantys asmenys

Newcleo

nuclearеurope

Orano

Urenco